1876. VIII. évfolyam. 35. szám. Szombat, február 19.

Előfizetési arak:
Helyben s postán küldve:
Egy évre 10 frt — kr. Egy évre 2 frt 50 kr.
Fél évre 5 „ — „ Egyes szám 10 „
Előfizetési pénz s minden közlemény: Főpiacz, Veczey-ház földszint a szerkesztőségnek bérmentve küldendők.
Előfizethetni helyben: Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében s a szerkesztőségnél. — Kívülről a postahivatalok útján.

DEBRECZEN.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI HIRLAP.

A debreczen-vidéki „független ségi párt“ közlönye.

Megjelen hetenkint ötször: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és szombaton.

Hirdetési díj:
Öthasábos petitsorért 5 kr.
Nagyobb terjedelmü, mint szintén több izbeli hirdetések, alku szerint a legolcsóbb árért.
Bélyegdij: minden beigtatásért külön 30 kr.
„Nyilt-tér“-en megjelenő közlemény öthasábos sorra 15 kr.
Név- vagy bérmentetlenül beküldött kéziratok nem vétetnek tekintetbe. — Ugy szintén kéziratok sem adatnak vissza.

M. KIR. EGYETEMI KÖNYVTÁR

Debreczen, februàr 19.

Ne hányja senki szemére a „Debreczen“-nek, hogy legjobb szándoka ellenére a halott nyugalmát kénytelen háborgatni.

Mi azt hittük, hogy midőn Deák Ferencznek, mint egy legtisztább jellemü embernek ravatalánál nem tettetett, de emberi megdöbbenésünk okozta tiszta könnyeinknek, melyek önként jönek a sirnál és koporsónál, — valánk igénytelen, egyszerü tolmácsolói, ugyanakkor egyszermindenkorra utolszor intézhettük bucsuszavainkat az eltávozó felé. — Isten látja lelkünket, hogy nem akartuk mi apró esetlegességekért többé átlépni a holtak országának kapuját, de a bé kés szándéku elhatározásunkból felrázott minket a fővárosi sajtó némelyikének a tettetés netovábbjával a legszélsőbb tulságba vitt lármája, — mondhatnánk talán az irodalmi illemen jóval tulszárnyaló rakonczátlankodása.

Ugyanis az országgyülés febr. 16-ki ülésében Deák Ferencz érdemeinek törvénybe iktatási javaslatáról levén szó, az ellen, pártunk vezére Simonyi Ernő megdönthetetlen érvelésü beszédével sikra szállt. És ezen ellenzéki beszédnek nem megdöntésére, mert az lehetetlen, hanem annak hatásának csökkentésére azaz ember, aki hét éven át szakadatlanul küzdött Deák politikája ellen, hason multu táborának helyeslései közt üres és gorombasággal felereszthett beszédével, igyekezett. Kiadatva látván azután a tábori hangot a kormány uszályhordozó lapjai, különösen az „Ellenőr“ és „Pesti Napló“, s kimeritvén előbb az alacsonyságok szótárát, nem átallottak a közvéleményre hivatkozni, s az által mintegy elitéltetni fent jelzett beszédjeért Simonyi Ernőt és a hozzája szorosan csatlakozó függetlenségi pártot. Ez ellen tehát nekünk, vidékieknek elodázhatlan, szoros kötelességünk a legerélyesebben tiltakozni.

Nevezettek a közvéleményre csak azon esetben hivatkozhatnának, ha a közösügyes kiegyezkedés 7—8 évi eredményeül az ország anyagi és szellemi jólétének emelkedését, felvirágzását mutathatnák fel. De lépjenek ki csak szobatudósi minőségükben füstös irodájuk falai közül a közélet szinpadára, mit fognak látni és tapasztalni egyebet, mint egy jogaitól megfosztott nemzetnek kinos vergődését az inség nyomasztó karjai között.

Mióta Magyarország fenáll, a meddig csak az emlékezet visszahatolhat a multak homályába, — még erkölcsi s anyagi tekintetben ily összezuzott, ily tönkresilányitott állapotban nem fetrengett.

Álljatok elő hát ti, a tettetésnek, komédia játszásnak és a közvéleményen lovagolni akarásnak hősei, és tüntessétek fel nekünk tiszta szinben meghamisitatlan alakban azon érdemeket, melyeknek a hálás nemzedék ércznél maradandóbb oszlopokat szokott emelni; az esetben megfogunk hajolni hazafiui ragyogástok előtt; de mig a tettetés görebeiből lepárolva meghamisitott állitmányaitokkal traktáljátok a bolondnak tartott közönséget, addig készen legyetek rá, hogy a függetlenségi párt megvesztegethetlen bajnokai közül esetről-esetre fog találkozni, a ki arczáitokhoz vágja a hamis lelküség piritó szégyenét.

Hallotta-e valaki, hogy mi a tieitekhez hasonló káromkodással illettük volna azokat, kik azon százhetvenezer vitéz honvéd erkölcsi elismerését évről-évre megtagadták, kik bemutatták a magyar nemzetet fényben és dicsőségben a világnak és akik éltüket és vérüket áldozták a honért? De a ti feleletetek erre néma hallgatás, mi pedig elfordulván tőletek, romlott erkölcseitek közepette, indittatva érezzük magunkat bemutatni Simonyi Ernőnek azon beszédét, melyre ti rohanva rohantatok, félre verni a vész legnagyobb haragját, hogy ne csak hirből hallja, hanem szóról-szóra olvashassa a közönség azt, a mi titeket sodrotokból egészen kihozott.

* * *

Simonyi Ernő beszède

— a kép. ház 16-án tartott ülésén —

a Deák Ferencz emlékének törvénybe igtatásáról szóló törvényjavaslat tárgyalása alkalmával.

Tiszelt ház! Soha sem éreztem még a házban annyira feladatom nehézségét, mint a jelen esetben, midőn magam és elvbarátaim nevében ellenmondok azon törvényjavaslatnak, melyet a miniszterelnök ur az összes kormány nevében beterjesztett Deák Ferencz érdemeinek törvénybe iktatása iránt. (Mozgás.)

Tudom én azt, hogy könnyebb, alkalmasabb és simább az áramlattal uszni és tudom azt, hogy sokkal könnyebb volna teljesiteni kötelességemet akkor, ha a törvényjavaslatot elfogadnám. Meg vagyok győződve, hogy oly helyről, melyről rendesen nem igen szoktam, helyesléssel fognék találkozni. De tisztelt ház én a feladatot nehéznek tartom, midőn egy oly férfiu irányában, kinek polgári erényeit szivesen elismerem, kit személyesen tisztelni tanultam, midőn egy ily férfiunak, mint törvényhozónak alkotásai és érdemei felett kell birálatot és itéletet mondanom, nem mint embernek a szív meleg érzései, hanem, mint törvényhozónak a hideg ész parancsoló követelményei, mint népképviselőnek a rideg kötelességérzet szerint.

Érezvén ezen nehézséget, kerestem a parlamentek történetében praecedens eseteket és megerősitett eljárásom helyességében egy eset, a mely nem illetlen, nem helytelen parallel esetet képez a jelen esethez.

1806-ban Angolországban meghalt Pitt Vilmos, ki 20 esztendőn át hires minisztere volt Angolországnak. Neki ellenfele volt szintén mindenki által nagy államférfiunak elismert Fox Károly. — Akkoron inditvány tétetett a házban, hogy Pitt Vilmosnak tetemei közköltségen temetessenek el és mint kitünő államférfiunak emlék állittassék sirja felett a westminszteri templomban. Fox Károly ellenezte ezt az inditványt és azt mondta a többek közt:

„Vannak esetek, uraim, midőn képviselői kötelességünk oly világos és annyira parancsoló, hogy sem dicsvágy, sem egyéni tiszteletek tekintete, sem a vagy barátainknak szivességet tenni, sem semmi más bárminő személyes tekintetek nem oldhatnak fel bennünket annak teljesitésétől és én lelkiismeretemben hiszem, uraim, hogy ezen eset egyike azoknak. Midőn valakire nézve a köztisztelet nyilvánitása iránt tétetik inditvány, nekem nem szabad tekintettel lennem sem saját érdekem, sem érzelmeimre, hanem ragaszkodnom kell szigoruan, lelkiismeretesen képviselői kötelességemhez.“

Én ezen nézetet elfogadván, igyekezni fogok magam is ezen kötelességet legjobb tehetségem szerint teljesiteni. T. ház! Nagy fontosságu kétségkivül az, midőn a nemzet törvényhozó testülete a nemzet nevében elismerést szavaz valamely fiának érdemeiért; nagy fontosságu kérdés, mert buzditólag hat az utókorra és versenyre kelti azokat, kik erőt és tehetséget éreznek magukban hazájuknak hasznos szolgálatokat tenni.

De t. ház miután ez a legnagyobb tisztelet, a legnagyobb kitüntetés, melyben az ország valamely fiát részesitheti, — nagy óvatossággal kell hozzá nyulni, nem szabad hozzá nyulnunk másképen, mint akkor, midőn a megörökitendő érdemekre nézve véleménykülönbség nem létezik. Mert uraim az ily határozatoknak valódi ereje itten a szavazatok egyhangusságában rejlik. Az, hogy egy parlamentben a parlamenti többség saját vezérének tiszteletet szavazzon, kétségkivül kevesebb értékkel bir, mint az, ha az országgyülés egyhangulag szavazza meg azon tiszteletet.

Ily kérdéseknél kerülni kell minden pártszinezetet! — és t. ház, ha volt, amióta ezen gyászeset felmerült, azon intézkedésekben, melyeket a képviselőház s átalában a törvényhozás tett, bármi csekély mértékben is pártszinezet, azt bizonyosan nem mi idéztük elő. Mi az első percztől fogva, midőn Deák Ferencz kimultának gyászhire az országba érkezett, beleegyeztünk abba, hogy a tisztelet minden jele adassék meg neki, még pedig nagyobb, szokatlanabb mérvben, mint ez rendesen ily esetben történni szokott.

Mi készséggel elfogadtuk a részvételt azon bizottságban, mely a gyásszertartás rendezésére volt hivatva és én bátran hivatkozom ezen bizottság tagjára, Mocsáry Lajos t. barátomra, ki pártunkat ezen bizottságban képviselte, s e tekintetben semmi panaszra okot nem adott. Azon koszoruban, melyet az önök által pártkülönbség nélkül választott bizottság adott Deák Ferencz emlékének, mi is tettünk le egy-egy babérlevelet, polgári erényeinek elismerése jeléül az elhunyt ravatalára. De uraim, hogy önök azután be nem elégedtek ezzel, hogy külön pártértekezletek, külön pártok részéről külön koszorukat akartak oda vinni a pártok különállásának jelzésére, ez — méltóztassanak megengedni — nem a mi hibánk.

Önök uraim, jónak látták Deák Ferenczet a nemzet halottjának nyilvánitani és közköltségen való eltemettetését elrendelni. Ez a legnagyobb tisztelet, a melyben más parlamentek államférfiaikat részesitették, ennél tovább tudtomra egy parlament sem ment, mert arra, hogy államférfiaik érdemei kortársaik által törvénybe iktattassanak, a parlamentek történetében példa nincs. Mi akkor sem szóltunk ellene, belenyugodtunk és megélegedtünk azzal, hogy ismert pártközlönyünkben az „Egyetértés“-ben egy felette gyengén fogalmazott tiltakozást irtunk, ámbár egyátalán nem vagyunk biztosak, hogy már akkor nem lett volna-e kötelességünk felszólalni, de nem tettük ezt s nem zavartuk az egyöntetüséget s az egyetértést, elmentünk a legszélsőbb határokig.

Most uraim, önök erkölcsi lehetetlenséget kivánnak tőlünk, (Igaz! a baloldalon) mert önök azt kivánják tőlünk, hogy mi jelentsük ki, hogy hozzájárulásunkat adjuk oly törvény megalkotásához, mely törvény erejével és auctoritásával kimondja azt, hogy Deák Ferencz politikai müködése érdem volt a hazára nézve. (Mozgás.) Mi, kik Deák Ferencz következetes politikai ellenei voltunk, mi ezen törvényben azt fognók kimondani, hogy a mi eljárásunk bün volt. Én t. ház, azt hiszem, hogy ilyesmit egy párttól loyalitással lovagiassággal kivánni nem lehet.

Azt mondja e törvényjavaslat indokolása, hogy ez rendkivüli eljárás és valóban rendkivüli, mert valóban ily eset a parlamentek történetében nincs; rendkivüli itt ezen specialis esetben még azért is, mert a sors épen ugy hozta magával, hogy a miniszterelnök ur, a ki ezen törvényjavaslatot benyujtotta, hosszu éveken át ellenzője és ellenzéke volt elvtársaival együtt azon politikának, a melynek érdemeit most törvénybe akarják iktatni. (Ugy van! a baloldalon). De rendkivüli ezen eljárás azért is, mert ez tulajdonképen kivül esik a törvényhozás illetékességén. A jelenkor nem tulajdoníthat magának jogot, itéletet mondani emberek és cselekmények fölött, a melyek hosszu éveken keresztül hatnak. A valódi érdemet csak az utókor itélheti meg. (Ugy van! a baloldalon). Ha a jelenkor mondana itéletet, akkor uraim! — mint előbb mondám — nem volna semmi könnyebb, mint hogy egy többségben levő párt a maga emberei részére mindig egy-egy apotheosist rendezne be a parlament kebelében. De mennyire tévednek a kortársak azon esetekre nézve, azon érdemekre nézve, a melyeket azoknak tartanak, mert épen abban az időben helyesek: mutatja egy-két példa. Nem akarok messzeeső példákat keresni, hanem olyanokat, melyek mindenki előtt ismeretesek.

Kétségkivül azon embernek, a ki valaha Magyarországon az országgyülésen inditványt tett az iránt, hogy a lutheránusok égettessenek el, akkor az akkori törvényhozás kebelében igen nagy pártja volt, mert hisz inditványa egyhangulag elfogadtatott, s valószinü, hogy azon országgyülés, ha nem is egészben, de nagy többsége bizonyosan csupa katholikusokból állott. Ha ezeknek eszükbe jutott volna, hogy az inditványozó érdemét a törvénybe iktassák, vajon mit mondana a jelenkor, mely a vallástürelemről egész más fogalommal bir?

Ha annak érdemei, a ki Lengyelországban a liberum veto-ra vonatkozólag inditványt tett, a mely akkoron elfogadtatott és pedig az egész országgyülés által, mondom, ha annak érdemei törvénybe iktattattak volna, vajon mit csinált volna az utókor, midőn mindenki megegyezik abban, hogy épen a liberum veto volt az, mely Lengyelországot elvesztette?

Nem uraim! A kortársak nem alkalmasak arra, hogy itéljenek kortársaik felett. — A jelenkor eleget tett polgári erényeinek elismerésével, a melyek felett már a jelenkor az illetékes biró, mert az ismerheti azokat legjobban. Eleget tett a jelen esetben, midőn a fejedelmi pár ritka lereszkedéssel, midőn a nemzet ezrei ritka egyetértéssel párt, vallás és nemzetiségi különbség nélkül sorokoztak a ravatal körül; eleget tett akkor, midőn, mint a nemzet halottját a közköltségen való temettetésben részesitette.

Azt, hogy érdemei mik voltak, hagyjuk megitélni az egyedül illetékes birónak, az utókornak.

De az ily törvénynek értelme sincsen. Vagy van valódi érdeme Deák Ferencznek, vagy nincsen, Ha van, az utókor, mely élvezni fogja status férfiui alkotásainak üdvös eredményeit, hálásan fog megemlékezni azon férfiura, a kit kortársai tisztelete környezett, ha pedig nincsenek valódi érdemei, akkor ezen törvényjavaslat a mi vakságunkról igen, de Deák nagysága és érdemeiről tanuskodni nem fog. (Helyeslés a baloldalon.) Ön megengedem azt, a mit előttem szólott t. képviselő ur is mondott, hogy szándéka, hazafisága tiszta volt; ha a szándék tisztasága elegendő volna arra, hogy valaki a haza iránt érdemeket szerezzen, akkor elismerem, hogy helye volna az érdemek kinyilatkoztatásának. De akkor is nem önök uraim azon emberek, a kiknek ezen érdemeket dekretálniok kell. Önök, kiknek az elhunyt kortársuk, némelyeknek rokonuk, másoknak személyes barátja, mindnyájuknak pártvezérük volt, önök uraim méltányosan nem dekretálhatják ezen érdemeket és midőn az ő politikájára nézve oly ellentétes vélemény uralkodik, akkor önök nem remélhetik azt, hogy e tekintetben egyöntetüséget és szavazat egységet fognak elérni. Már pedig az ily esetekben a főérték épen a szavazat egyhanguságában van, és ha önök ezt el nem értik, nem tesznek egyebet, minthogy pártvezéreiknek dekretálnak érdemeket, jutalmat és kitüntetést, a mely jutalomról, kitüntetésről és érdemről igen természetesen önökre is háramlik egy rész, mert önök ugyanazon politikát követik, melyet ő kijelölt, midőn tehát önök az elhunyt érdemeit törvénybe akarják iktatni, az önök saját politikáját akarják törvény által dicsőiteni, (Ugy van a baloldalon) szentesiteni. Kimondják, hogy ez az egyedül helyes politika, sőt kimondják, hogy aki ezen politikától nem követi, az ellene szegül a törvénynek, mert ez a politika törvény által szentesitett politika. A mi álláspontunk szerint t. ház, kérhetnők az ellenkezőt, és azt mondhatnók, mondja ki a ház, hogy Deák Ferencz politikája téves volt, hogy azon kormányzati rendszer, azon kiegyezés, melyet ő alkotott, azon politika, melyet ő követett, okozta az ország s a nemzet minden bajait és szerencsétlenségeit, Igen uraim, de akkor épen azon hibába esnénk, melybe nézetünk szerint önök esnek, ha mi a mi saját ügyeinkben akarnánk birákodni. Hiszen, ha önök azon politika elfogadását törvényben szentesitik, kimondják fölötte az itéletet, kimondják azt önmaguk fölött, hogy önök követik az egyedül helyes politikát, s ha mi ezen törvényhez hozzájárulunk, kimondjuk önmagunk fölött, hogy mi téves uton vagyunk, rosz politikát követünk, midőn pedig ez meggyőződésünkkel ellenkezik, természetesnek fogják találni, hogy a javaslathoz nem járuluk.

Azt akarják önök tán törvénybe iktatni, hogy Deák Ferencz becsületes ember volt? Ha igen, eziránt nincs vélemény-különbség a házban, ezt nem lesz nehéz elfogadtatni; de gondolják meg uraim, hogy micsoda bizonyitványt állitanak ki önök önmagok és kortársaik felől, ha ezt akarják törvényben megörökiteni. (Igaz! Ugy van; a balfelől.) Ha más parlamentek eljárását tekintem t. ház, én arra, hogy törvénybe igtatták volna valamely államférfiu érdemeit, parallelt nem találok. Vannak esetek, midőn mint emlitém, közköltségen való temettetésben részesittettek államférfiak. Voltak esetek, midőn a nemzet nevében hálát, köszönetet szavazott egyeseknek a haza iránt tett szolgálataikért és érdemeikért a törvényhozás; de azok katonai egyének voltak, kik oly szolgálatokat tettek az országnak, melyek fölött véleménykülönbség nem lehetett. Egy nyert csata, az ellenséges hajóhad szétveretése, egy bevett város, vagy vár, ezek oly tények, melyek fölött pártuézet, véleménykülönbség nem létezhetik. Ezt más parlamentek is tették, sőt a mi országunk is tette 1849-ben, hogy a haza hálájára, a haza köszönetére érdemeseknek jelentette ki az egyes tábornokokat; de polgári, politikai pályán müködő férfiakra vonatkozólag ily eset soha semmiféle parlamentben elő nem fordult. Nem akarok most beszélni azon esetekről, midőn a római senatus a római császárokat félistenekké decretálta. Ezen azt hiszem tul vagyunk, ezzel talán ezen inditványt támogatni nem fogják.

Van a magyar parlament, a magyar országgyülés praecedensei közt is egy eset, a József nádor esete, de uraim azon és ezen eset közt nagy a különbség. Még ott sem mondta ki az országgyülés azt, hogy József nádor érdemei törvénybe czikkelyeztetnek, mert belátta, hogy statusférfiui érdemei fölött a jelenkor, a kortársak birák nem lehetnek; hanem azt mondja, hogy félszázadon át ernyedetlen buzgalommal vezérelte a haza ügyeit. Uraim ez ténykérdés, hogy valaki félszázadon át ernyedetlen buzgalommal vezérelte a haza ügyeit, ez nem vélemény, ez tény; el van mondva, hogy azáltal, hogy ernyedetlen buzgalommal vezérelte az ország dolgait, teljes mértékben kiérdemelte a nemzet hálaját.

Uraim! ha valaki ötven éven át tisztében ernyedetlenül eljár, habár hibákat követett is el, ha csak roszlelküséggel nem vádolhatjuk, el kell ismernünk, hogy a haza iránt érdemeket szerzett és a haza hálájára érdemes. Engedelmet kérek, elsiklott a nyelvem, midőn azt mondtam, hogy a haza iránt érdemeket szerzett, azt akartam mondani, hogy a haza hálaját kiérdemelte, ez érdemeket nézetem szerint mindenkor csak az utókor itélhetvén meg.

De a főkülönbség a két eset közt az, hogy József nádor, mint az országnak első választott tisztviselője, 12 országgyülésen vezette a tanácskozásokat mint elnök, 50 évig vezette a kormányelnökséget mint helytartótanács elnöke; de ezen idő alatt akár születésénél akár tiszti magas állásánál fogva ő a pártok közé sohasem vegyült, ő pártember nem volt, és ép ez a nagy különbség, mert Deák Ferencz kiválóan pártember, pártvezér volt.

Midőn a pozsonyi országgyülésen az összes törvényhatóságok követei és az ott összegyült főrendek egyhangulag megszavazták a nemzet hálaját József nádornak, egészen mást csináltak mint önök, kik itt e házban nagy többségben lévén pártjuk vezérének akarják a nemzet hálaját ez alkalommal megszavazni.

Egyébiránt t. ház azon érdemek, melyeket a jelenkor decretál kortesei számára, nem mindig állandók. Én nem tudok esetet, a mely Deák Ferencz egyéni népszerüségére nézve parallelképen szolgálhatna a történelemben, mint tán Mirabeau-ét, a nagy franczia forradalomban. Ő bálványa volt a népnek, a nép követte minden intését, s rohant a merre imádott vezére parancsolta.

Mirabeau meghalt és a nép százezre részvételteljes áhitatottsággal kisérte hült tetemeit a nemzet Pantheonjába a Szt.-Genoveva templomba.

És mi történt? alig egy-két év mulva a dicsőült és dicsőitett nagy férfiu holt tetemei ugyanazon nép által kiragadtattak temetkezési helyükről, sárba tiportattak és helyébe oda tétetett Marat (mozgás a középen) aki akkor volt a nép bálványa, később ez is kidobatott onnan, hogy helyet adjon másnak, a ki az idő szerint több kedvezésben részesült. (Mozgás a középen.)

Önök uraim emlékszobrot is akarnak emelni. Igen helyesek mindezen kitüntetések, ha az utókor által tétetnek, ha oly érdemekért történnek, a melyek felett már vélemény különbség nincs. De nekem eszembe jut egy szobor, melyet a Rajna partjain Koblenczben láttam. Ezt egy franczia tábornok állitotta s egy felirást vésetett reá, nem emlékszem a feliratra szó szerint, hanem az értelme az, hogy Koblencz várának és városának örökös ura a francziák győzhetetlen császárja Napoleon. — Ezen felirás alá egy másik van vésve egy pár évvel későbbi datummal, mely igy szól: „láttam és helyben hagyom“ Souvarow orosz császári tábornok Koblencz várának és városának parancsnoka.“ Ily hiuk és mulandók a kortársak általi megörökitések. De t. ház méltóztassanak megengedni, én kénytelen vagyok, — miután sem az indokolás sem a törvényjavaslat concret érdemeket nem emlit, — én kénytelen vagyok kérdezni, hogy mely érdemeit akarják önök Deák Ferencznek megörökiteni? Azt kérdem, hogy azon alkotásokat akarják-e megörökiteni, melyeket ő a régi pozsonyi országgyülésen tett? vagy azon érdemeket, melyeket nehéz időkben, a nemzet veszélyes perczeiben élet halál küzdelemben mint miniszter és tvhozó az 1848/9-diki szabadságharczban szerzett? vagy pedig azokat, melyeket az 1861-diki halhatatlan emlékü feliratok által gyüjtött? vagy végre azokat, melyeket az 1867 és azóta történt alkotások által szerzett? Sajátságos, hogy Deák Ferencz alkotásai oly mulandók, hogy azokból alig van már valami meg. Ő az 1832—36. országgyülésen jelent meg először. Ezen országgyülésnek, mint méltóztatnak tudni, kiváló alkotása az urbéri törvény volt. Ezen törvény kidolgozásával akkori alkotói 3 esztendőt töltöttek. Nagy dolognak tartották, de annyira rövidlátó volt azon politika, mely ennek szükségét látni vélte, hogy rövid 12 esztendő mulva eltöröltetett azon egész intézmény melynek szabályozására azon törvény alkottatott. (Mozgás.) Azon alkotás tehát, mely az urbéri viszonyokat szabályozta, és azon rész, mely abban Deák Ferenczet megilleti, nem lehet az utókorra átszállitandó érdemek egyike, mert hiszen az az alkotás megszünt, mielőtt az utókorra átszállott volna.

A 39—40-diki országgyülés főalkotásai a váltótörvény és a kereskedelmi törvény voltak. Uraim! az akkori időben azt tartották, hogy ez a váltótörvény a legjobbak egyike Európában. Elfogadtatott és életbe léptettetett. Nem mi, hanem a Deák-pártból alakult kormány nyilatkoztatta ezen váltótörvényt hasznavehetlennek, nem is módositandónak, nem is javitandónak, hanem egészén hasznavehetlennek, és csinált atott másik váltótörvényjavaslatot, mely most a t. ház jogügyi bizottsága előtt van. — (Mozgás a középen.)

Nem véleményt mondok t. ház, hanem tényeket sorolok fel. Ha hibázom, igen szivesen veszem, ha rendreutasitanak hibámban.

Ami a kereskedelmi törvényt illeti, hiszen ezen törvény 1867 óta, midőn pedig Deák Ferencz korlátlan uralommal birt e házban és e kormány felett, tekintetbe sem vétetett és nem is létezőnek tekintetett, azon társulatok pedig, a melyek a Deákpárt uralma alatt alakultak, mindannyian ezen törvény mellőztével alakittattak. Végre más kereskedelmi törvényt csináltak, melyet a mult országgyülés végén törvényerőre emeltek. Tehát ez sem képezheti azon érdemek egyikét, melyek az utókor hálaját kiérdemelték.

Azon országgyülés kiküldött egy codificationalis bizottságot, mely itt Pesten három évig dolgozott egy büntető törvénykönyvön. A javaslat beterjesztetett a 43-ki országgyülésnek és akkor azon hirben állott, hogy az Európában a legjobb a legtökéletesebb büntető codex. De sem a 43-diki, sem a 47-diki országgyülés azt életbe nem léptette. Mi több, az 1867-ki országgyülés és az azóta következett országgyülések azt egyenesen a papirkosárba dobták, és az igazságügy miniszteriumban felfedezett uj teremtő lángész Csemeghy Károly kepviselő és államtitkár bizatott meg egy criminalis törvényjavaslat kidolgozásával. (Mozgás a középen.)

Tehát ismét a Deákpárt volt az, mely ezen büntető törvénykönyvi javaslatot, Deák Ferenczcnek ezen egyik alkotását a papirkosárba dobta és az ott van most is, Csemeghy Károly compilatiója pedig a t. ház előtt van törvényjavaslat formában.

Az 1843. és 47-ki országgyüléseken Deák Ferencz nem volt jelen, — ő akkor érkezett 1848-ban Pozsonyba, midőn őt az ott történt nagy átalakulások következtében Batthyány Lajos ás Kossuth Lajos az igazságügyminiszteri tárczához meghivták. Azon országgyülés alkotásaiban ő neki igen kevés vagy semmi része sem volt, mert midőn oda érkezett, a legtöbb a legnagyobb dolgokat már mind készen találta. Ezen korból téhát őt valami különös érdem nem illeti; hanem egy kötelezettség háramlik rá mindenesetre és ez az, hogy azon törvényeket, melyeket helyeseknek talált, melyek alatt miniszterséget vállalt, következetesen fentartani volt kötelessége, mikor módjában volt azokat fentartani. De vajjon fentartotta-e akkor, mikor korlátlan hatalommal birt a házban és a törvényhozásban? Ezt a t. ház itéletére bizom.

Az 1848—49-ki korról nem szólok. Tudva van, hogy az elhunytnak a szabadságharczban semmi része nem volt. Ő visszavonult az első ágyuszó hallattára és nem merült fel, csak az 1861. országgyülésen.

Az 1861. országgyülésen azon feliratok, a melyeket ő alkotott, az összes nemzet lelkesült helyeslésével fogadtattak, azok voltak kétségkivül legnagyobb alkotásai lángeszének, legmagasztosabb nyilatkozatai hazafiui lelkének.

Uraim, midőn ő ezen feliratokat szerkesztette, akkor nyerte a haza bölcsének elnevezését, akkor nyerte azon korlátlan hatalmat, mely a jövő országgyülésre, az 1865-re oly nagy többséget küldött neki, hogy nem volt törvény, melyet ő be nem iktathatott volna a magyar törvénykönyvekbe hogy nem volt törvény, melynek beiktathatását meg nem akadályozhatta volna, nem volt miniszter, ki 24 óráig tudta volna magát állásán megtartani, ha Deák Ferencz ellene nyilatkozott volna.

E föliratok, t. ház, melyek oly dicsőek, mennyiben róvhatók fel neki érdemül?

Ő 1861-ben azt mondotta és irta:

„Alkotmányos életünknek és nemzeti létünknek alapfeltétele az országnak törvényes önállása és függetlensége. Első és legszentebb kötelességünk tehát minden erőnket, minden tehetségünket arra forditani, hogy Magyarország Magyarország maradjon, s alkotmányszerü önállása és függetlensége sértetlenül fentartassék. A ki 1861 ben azt mondta és irta: „Magyarország az uralkodó házzal szerződött, nem az örökös tartományokkal: azon szerződésben is kikötötte független önállóságának biz-

tositását. Ezen szerződést kész leend Magyarország mindenkor megtartani, de helyébe szorossabat állitani, magát az örökös tartományok érdekeinek lekötni, s ezáltal alkotmányos önállásról lemondani, szándéka bizonyosan nincs és nem is lehet."

Ő 1861-iki feliratában ezt mondta s irta:

„Csak mint önálló független szabad ország akarunk az örökös tartományokkal, mint önálló független szabad országokkal érintkezni, ... határozottan visszautasitunk minden alárendeltséget, minden egybeolvadást, akár a törvényhozás, akár a kormányzat terén, mert ez önállóságunk feláldozása volna, mit tennünk merőben lehetetlen.

„Szükségesnek látjuk tehát ünnepélyesen kijelenteni, hogy mi ez országnak .... alkotmányos önállóságát és függetlenségét semmi tekinteteknek, semmi érdeknek fel nem áldozhatjuk s ragaszkodunk ahoz, mint nemzeti létünk alapfeltételéhez. Ugyanazért meg nem egyezhetünk abban, hogy a közadónak s katona állitásnak kérdései a magyar országgyüléstől bármi részben elvonassanak. A törvényhozási jogot, valamint mi nem kivánjuk más országokra nézve semmi részben gyakorolni, ugy Magyarországra nézve azt a magyar királyon kivül senkivel mással meg nem oszthatjuk."

A ki 1861-ben ezeket mondta és irta és 1867-ben elfogadta a közös minisztérium, a közös hadsereg a delegatiók intézményeit, az uraim saját kezével rontotta le azon érdemeket, a melyek őt ezen feliratok nyomán megillették volna, mert 67. és 61. nem egy, és ugyanaz.

Ha igaz a 67, akkor nem igaz a 61, és akkor ez nem lehet érdem; ha pedig a 61 volt igaz, akkor azon férfiu, ki igy volt meggyőződve, köteles volt azon meggyőződéshez ragaszkodni. Tehát midőn feladta ez igazságokat, akkor érdemet az utókor előtt azért, hogy szépen megirta és azután feladta, nézetem szerint nem érdemel. Az 1867-iki kiegyezés kétségkivül legnevezetesebb legnagyobb horderejü alkotása Deák Ferencznek; de t. ház! méltóztassék megengedni, csak egy pár szóval akarok megemlékezni előbb azon alkotásokról, melyek azóta a reform terén történtek. Az azóta történt nagy átváltoztatások által az ország minden institutióiban, az ország régi alkotmánya egészen kiforgattatott s egy uj, még soha nem próbált alkotmány tétetett helyébe, és minden régi intézményeink átváltoztattak, hogy ezen uj rendszerbe bele illeszthetők legyenek. Hoztak törvényeket először is az igazságszolgáltatás rendezése tárgyában; átalakitották a biróságokat, megfosztatott a nemzet a biróválasztás jogától és, uraim! mit értek el? Azt, hogy már is mindenki beismerte, hogy azon törvények, melyek akkor alkottattak, roszszak, mindazon törvények, a birósági törvények, a perrendtartás és valamennyi törvények, a melyek az igazságszolgáltatásra vonatkoznak, most az átalakitás processusában vannak, részint a minisztériumban, részint a képviselőház bizottságai előtt.

Azok tehát, a melyeket e téren csinált, nem voltak maradandók, nem voltak oly érdemek, a melyek az utókor háláját megérdemlik. Hiszen önmaga tulélte ezen alkotásait.

A közigazgatás terén a mi változtatás történt, nem megyek odáig, hogy kimutassam, hogy ellenmondásban van minden általa előbb hirdetett és vallott elvekkel, csak azt mondom hogy azon törvényt is lerontották, és mást szavaztak meg a mult hetekben, mely a törvényhatóságok rendezésére alkottatott. Azon törvény helyett is, mely a községek rendezéséről szólott, mást szavaztak meg legközelebb. Mi maradt tehát meg alkotásai közöl? Azon választási törvény, a mely az ország választóinak egy harmadrészét választói jogától megfosztotta és az alkotmányos jogoknak, a népképviseletnek, a jogegyenlőségnek apostola és hirdetője, ő beleegyezett a virilismus behozatalába és azon választói törvénybe, mely az ország választóinak $1/3$-át megfosztotta választói jogától.

Én t. ház, nem látom, hogy az ő alkotásaiból valami megmaradt volna, a mit az ő alkotásának lehet nevezni, mert p. u. az adóügyben semmi egyéb nem történt, minthogy átvétettek szóról szóra a Bach korában gyakorlatban volt törvények, és ha azokban időről időre változtattak, ezen változtatásokban, méltóztassanak elhinni egyetlenegy sincs, a mely a nép és a polgárok érdekében történt volna, mindig csak adóemelés, az adóbehajtás szigorubbá tétele képezte tárgyát ezen törvényjavaslatnak.

Nem akarom azon törvények elsorolásával a t. házat hosszas ideig untatni, elmondhatnám, hogy én nem látom azon alkotásokat egy téren sem, előhozhatnám azon szerencsétlen dolgokat, melyek a közlekedési téren történtek, elmondhatnám, hogy a közös hadsereg a német parancsszó és sárgafekete zászló, a mely még királyaink ősi lakán is ott lobog, tanuskodnak arról, hogy mit tett a nemzet önállósitására; mit tett a hadügy önállósitása érdekében, de mindezekbe nem akarok hosszasan belebocsátkozni. Csak azt kérdem, mi maradt azon korszakból, mely 1867. óta lefolyt és a mi mint érdem, vagy nem érdem, — azt nem kérdem — hanem a mi mint rideg tény szállott az utókorra? marad 1300 millió adósság, mely után az ország évenkint 70 millió frt kamatot fizet, maradt 16 millió évenkinti kiadás a vasuti subventiók fejében, (Mozgás.) maradt 33 millió frntnyi egyenes adóemelés 1868 óta. (Mozgás. Zaj. Felkiáltások a középen: Eláll! Eláll! A baloldalon: Halljuk! Az elnök csenget.)

Elnök: Ezen mostani tárgy fontosságának sajátsága semmit sem kiván inkább, minthogy teljes komolysággal szóljunk hozzá, azért kérem a t. házat, hogy méltóztassék a szólót figyelemmel meghallgatni. (Helyeslés a baloldalon.)

Simonyi Ernő. **Uraim! ha véleményeket mondanék, egyátalában nem csodálkoznám azon, hogy önöknél visszatetszést költöttem föl, de én tényeket sorolok fel, a melyekről törvénykönyveink tanuskodnak, nem az én nézetemet, véleményemet mondom el, hanem azon tényeket sorolom fel, a melyek ott (az asztalra mutatva) azon törvénykönyvekben foglaltatnak.**

Mondom, maradt 1868 óta 33 millió egyenes adóemelés és még maradt egy állandó deficzit, a mely nézetem szerint 20—25 millióra terjed; maradt az ország általános elszegényedése, pénztelenség, a hitelviszonyok megrontása, az államjavak elzálogositása a külföldi hitel elvesztése.

Ezek, uraim! mind oly tények, a melyeket nem én mondok, mint véleményemet, hanem a melyek itt a törvényhozás előtt mind konstatálva vannak.

És uraim, menjünk át a 67-iki alkotásra. Én nem követelem azt, hogy az én nézetemet elfogadják, én csak azt kérem, hogy ne kényszeritsenek önök engem arra, hogy az önök véleményét elfogadjam. (Felkiáltások: Világért sem!) Maradjunk a tények mellett, s a mi kétségbe vonhatlan tény, azt ugy egyfelől, mint másfelől ismerjük el, de a mire nézve véleménykülönbség áll fön, afelett hagyjuk azt biráskodni, ki érdekelve nincs. — Meg kell még jegyeznem, hogy 67 óta Deák Ferencz oly korlátlan hatalommal birt a ház többségére, s az abból alakult kormányokra, hogy mint előbb is emlitém, a magyar törvénykönyv előtte üres lap volt, melyre ő tetszése és jó belátása szerint irhatott volna akármit. E helyzetnek, e hatalomnak két következése van, egyik, hogy a ki ily hatalommal bir, ez saját rendszerét, minden részleteiben, egész tökéletességében keresztül viheti, — másik az, hogy a ki ily korlátlan hatalmat gyakorol, az felelős mindenért a mi az országgyülés és kormány által történik.

T. ház! 67 óta még rövid az idő arra, hogy magát az alkotást valóban véleménykülönbség nélkül megbirálni képesek legyünk. Hiszen e kérdés felett oszlik az ország pártokra, ez képezi köztünk a véleménykülönbséget. De mint előbb is mondtam, nem a magam nézetét kivánom felerőszakolni, vagy önök által elfogadtatni, hanem azt mondom, mit önök is elfogadnak; vajon nem a ház minden oldaláról már pár év óta hangzik elmaradhatlan szüksége a gyökeres rendszerváltoztatásnak? Mit jelent ez? Azt, hogy a rendszer, melyet 67-ben megalkottak, nem jó. Nem én mondom ezt, hanem a háznak minden oldala. Sőt a kormány is azon feltevésben alakult, hogy gyökeres rendszerváltozást fog létrehozni. Csak a rendszer mi módon való megváltoztatása iránt van köztünk véleménykülönbség, abban mindenki megegyez e házban, hogy gyökeres rendszerváltozásra van szükség, hogy tehát a Deák által alkotott kormányzati rendszer nem jó. Ezen rövid idő alatt a t. ház, mert még az első tiz év alig futotta le rövid czyklusát, mit értünk meg? Már a mult évben, midőn ő felsége a király az országgyülést megnyitotta, jónak látta bennünket trónja magaslatáról figyelmeztetni arra, hogy hazánk állami léte veszélyben van, azóta ugyanazon halál-harangot kongatják fülünkbe a miniszterek beszédeikben, söt törvényjavaslataik indokolásában is. Ezt nem mi mondjuk, hanem azok, kik Deák Ferencznek, ki e korszak alkotója volt, érdemeit halhatatlanitni óhajtják. De uraim! vajjon azon statusférfiu, kinek alkotása rövid kilencz év alatt ily állapotba hoz egy országot, hogy a kormány, a fejedelem kénytelen ünnepélyesen kinyilatkoztatni, hogy annak állami léte veszélyben van, — érdemei kétségbe vonhatlanok-e? Mi, kik kilencz év óta határozott ellenei voltunk azon politikának, melyet az elhunyt követett, határozottan elleneztük azon kiegyezést s azon rendszert, melyet ő alkotott, mert a mi meggyőződésünk szerint az hátrányos, s következéseiben káros volt a hazára, mi kik megjövendöltük ezen rendszer kimaradhatlan rosz következéseit annyiszor, mi nem fogjuk őt dicsőiteni most, midőn az események oly — mondhatnám — irtózatos hiven igazolják a mi jóslatainkat, nem fogjuk azt elfogadni most, midőn maga a párt, mely azt elfogadta, kénytelen beismerni, hogy az országnak állami lételét kétessé teszi és veszélyezteti.

Uraim! nemcsak a rendszer maga, de minden, a mi avval összeköttetésben volt azon rövid kilencz év alatt, mind eldőlt. Még azon eszközök is, melyeket az elhunyt ezen rendszernek felállitására, fentartására és fejlesztésére használt. Ezen eszközök egyike volt p. u. a Deák-párt, nincs többé; megszünt lenni, elhalt. Mintha azt hallottam volna, hogy van. Meglehet, de ha van, ez titkos létel, nem nyilt, hogy ugy mondjam hivatalos existentia. Ha müködik, ez titkos földalatti vakondok müködés, nem nyilt férfias müködés. Ha vannak, kik azt hiszik, hogy még fel fog támadni, én azt hiszem, hogy nem, requiescat in pace.

Ezen eszközök másodika volt a Deák-kör, ez is kimult, még alkotójának életében mult ki, eltemettetett, nem volt senki, ki kesergett volna felette, egy köny sem hullt elhagyatott ravatalára, eltemettetett némán, csendesen, — kő sem mutatja helyét.

Tehát uraim! Mi marad meg ezen egész rendszerből? Maga a kiegyezés. Ezen kiegyezés szülte azon eredményeket, melyeket előbb felemlitettem. Én és elvbarátaim megvagyunk győződve, hogy ezen kiegyezésnek következménye országunk szomoru és szerencsétlen helyzete. De nem kérjük önöktől azt, hogy rögtön fogadják el a mi nézeteinket és lökjék félre ezen egész alkotást, ámbár mély meggyőződésem szerint az ország java ezt fogná kivánni, csak azt mondom, hogy: ez iránt köztünk véleménykülönbség van, és mert vélemény különbség van köztünk, csak azt kérjük önöktől, függeszszék föl itéletöket, ne mondjanak itéletet most a felett, a mi felett az utókor van hivatva itéletet mondani, mert egyrészt önök is, másrészt mi is érdekelt felek vagyunk.

T. ház! Nem fogom tovább igénybe venni a t. ház figyelmét; (Helyes!) hanem méltóztassék megengedni, az ily eseteknél az ember keresi a támaszokat ott, a hol találja. Én egyike vagyok azoknak, kik azt vallják, hogy „de mortius nihil nisi bene." Szeretek kiméletesen eljárni. (Felkiáltások középen: Látszik!) és nem menni tul a kötelességen, hanem ott uraim, a hol egy ország egy nemzet sorsa lebeg a mérlegben, ott érzelgésnek helye nincs.

Szónok itt a már általa fentebb emlitett Fox Károlynak Pitt Vilmos felett mondott beszédéből idéz, s a többek közt ezt mondja: **„Kénytelen vagyok kimondani, hogy jelenleg az ország a legveszélyesebb s legaggasztóbb állapotba juttatott. Oly állapotba, melynek folytán bármi mást leketne kivánni inkább, mint azt, hogy köztiszteletben részesittessék az, a ki intézője volt azon rendszabolyoknak, melyek ez országot ez állapotba juttatták.**

Én is azt mondom t. ház! hogy önök találhattak volna érzelmeik, s tiszteletüknek oly kifejezést adni, mely bennünket nem helyezett volna azon kényszerhelyzetbe, hogy kénytelenek legyünk vagy sokak kegyelet érzetét sérteni, vagy kötelességünket teljesiteni, midőn tiszta meggyőződésünk és lelkiismeretünk sugalata szerint vallott elveinket elkárhoztatni, megtagadni és azokat törvény által roszaknak, bünöseknek fognók kijelenteni.

Én t. ház nem kivánok a dologban többet tenni, mint a mennyit az eset épen megkiván; annál fogva egy határozati javaslatot van szerenczém beterjeszteni, (lásd alább országgyülési tudósitásunkban,) a mely nézetem szerint olyan, hogy azt minden kompromissió nélkül önmaguk iránt, minden tiszteletlhiány nélkül az elhunyt iránt önök is elfogadhatják és a melyet a t. háznak ezennel elfogadásra ajánlok. (Helyeslés a baloldalon.)

— **A tiszavidéki vasut** a „Közp. vasuti és közl. k." szerint megváltatik. Illetékes körökben már rég foglalkoznak e vasut megváltási módozataival.

— **A közös hadsereg** vezérkarában, melynek szervezése most fejeztetett be, 137 tiszt közt csak 5 magyar van.

— **A képviselőház** febr. 17. és 18-diki ülésein a ház a közadók kezeléséről szóló törvényjavaslatot tárgyalta s fogadta el a 40. §-ig.

— ***A magyar fővárosból.*** **Király ő felsége** az ó-budai Fröbel-nőegyletnek egyleti czélokra 250 frtnyi segélyt adományozott. **A nemzeti** tornaegylet által f. hó 2-ára tervezett nyilvános disztornázás f. hó 20-án fog megtartatni az egylet csarnokában. **Egy 63 éves** aggastyán, kinek négy háza volt a fővárosban, a fölötti buvában, hogy az utolsót is elárverezték, felakasztotta magát. **Az irók** és müvészek bálja a redout termében fényesen sikerült. **A Duna** vize tegnap 9 hüvelyknyit apadt. **A józsefvárosi** Mária-utczában tegnapelőtt reggeli 4 órakor egy férfi holtteste találtatott, melynek mellén és nyakán több szurás volt látható.

Az uj terménypiacz tervrajza.

Egy régibb alkalommal a Piacz-utcza befásitásáról s ebből kifolyólag egy uj terménypiacz berendezéséről s ennek a tervben lévő közuti vaspályával szerves összeköttetéséről értekezvén, emlitést tettünk az uj piacz tervrajzáról is.

Kedves dolgot vélünk cselekedni ezen t. lapok olvasóival midőn ezen tervrajzot ide mellékelve közzé teszszük, meggyőződve lévén, hogy a minő általános az érdekeltség a fentebb emlitett, nagyhorderejü kérdésekre nézve, épen annyira szükséges, hogy mi, kik az uj terménypiaczra nézve concret tervvel léptünk fel, kimeritő rajzát adjuk ezen tervezetünknek s az ezzel legszorosabb összeköttetésbe hozandó közuti vaspályának.

A mint a t. olvasó a mellékelt tervrajzból látni fogja, a tramvay a vasuti pályaudvarból kiindulva, még mielőtt a várost elérné, két ágra oszlik, — az egyik a Nagy-Várad-utczán keresztül a piacz-utcza keleti oldalán, a másik pedig a Kis Várad-utczán át ugyancsak a piacz-utcza nyugoti oldalán vezettetnék s ezen utóbbiból a Széchenyi- és a Hatvan-utczákra egy-egy szárnyvonal terveztetik. A piacz-utczai két vonal a nagytemplom előtt egyesülne s a Péterfián keresztül a nagyerdei fürdőházig terjedne, azonban a városon kivül egy szárnyvonalat bocsátana ki a gőzmalomhoz.

A tramway második fővonala a vasuti raktártól kiindulva a salétromkaszárnya előtt az általunk tervezett uj terménypiaczra vezetne, ezt körülfutná s magába fogadván a piaczutczáról a Széchenyi-utczán át végig vonuló ágazatot a jelenlegi külső vásártér keleti oldalán tovább vezettetnek s miután a hatvanutczán lejövő szárnyvonallal egyesült, a város nyugoti oldalát félkörben érintve a gőzmalomnál végződnék.

A közuti vaspálya tervezett hálózata meglehet, hogy a még folyamatban lévő tárgyalások során módositást vagy változást fog szenvedni, de már maga azon körülmény, hogy a vállalkozó nem csak nem idegenkedett, söt teljes készséggel beegyezett azon előleges tervezetbe, mely szerint a gőzmalom a vasuti raktárral egy külön fővonal által hozattassék kapcsolatba, és pedig az általunk inditványozott uj terménypiacz érintésével, már ezen körülmény azt bizonyitja, hogy ha a tramway-vállalkozó élénk érzékkel bir a vállalatára bizonyosan igen fontos előnyökről, melyeket a gőzmalom gyártmányainak általa leendő tovaszállitása s a vidékről a gőzmalom részére vásárolt gabnanemüeknek a malomba kiszállitása a közuti pályának nyujtani fog, ugy másrészről nem csekély fontosságot tulajdonit ezen tramway vállalat annak is, hogy eme vonalát a tervezett uj terménypiacz érintése által még jövedelmezőbbé tegye, mert előtte is tisztán áll, hogy a gabonapiacz egy arra alkalmas helyen összpontositva minő élénk közlekedést lenne képes már most előidézni s még inkább jövőre kifejleszteni.

A tramway vállalkozó e részbeni számitását mi — a viszonyok beható tanulmányozása után — csak helyeselhetjük. mert meg vagyunk győződve, hogy ha e tervezett uj terménypiacz létesül s a gabonakereskedés itt összpontositva lesz, a tiszai és az északkeleti vaspálya társulatok is hajlandók lennének ezen piaczot egy szárnyvonal által a vasuti raktárral összekötni azon esetre, ha a tramvay nem létesül, mi által a terményeknek a városba behozatalánál vagy innen elszállitásánál a vasuti fel és lerakodás szüksége elesnék és a kereskedelem ezen mellékes — de azért igenis figyelembe veendő — kiadástól megkiméltetnék.

A regie-kiadás apasztásáról lévén szó, nem tehetjük, hogy ezen alkalommal is — mint az előbbi czikkünkben már érintettük, — különösen ki ne emeljük, miszerint a gabonakereskedelem körében a csekélynek tetsző egy két krajczárnyi különbség igen lényeges. Ilyes többlet gyakran megakadályozza a kötéseket, tehát minden oly intézkedés, mely lehetővé teszi, hogy a kereskedő a regienél egy-két krajczár kiadást megkimélhessen, hasznára van nemcsak a kereskedőnek, de épen oly mérvben a termelőnek is.

Ezért kivánatos, nemcsak, de conditió sine qua non, hogy a gabonakereskedés egy, erre alkalmas helyen öszpontosittassék városunkban is, mint a fővárosban és más hazai városokban részint már foganatositva, részint legalább tervezve lenni látjuk. Budapest nagy áldozatokra kész, hogy létrehozza az entrepót, — a gabonakereskedés Debreczenben sem fog emelkedhetni s városunk más, szerencsésebb helyzetü városokkal e részben sem fog versenyezhetni, ha a gabnaraktárak mint eddig a város különböző részeiben elszórva maradnak, s ha a tengelyeni ki- és beszállitás költségei a tramway, vagy ha ez nem létesülne egy vasuti szárnyvonal által a minimumra le nem szállittatnak.

Ehez pedig a gabonakereskedés összpontositása szükséges a mi a tervezett uj terménypiaczon létesülne.

Örvendetes ténynek tekintjük, hogy a közelebb mult napokban a helyi lapok hasábjain élénk eszmecsere folyt a piaczutcza befásitása s ezzel kapcsolatban a terménypiacznak eddigi alkalmatlan helyéről más, inkább megfelelő térre leendő elhelyezése felett. Örömmel registráljuk, hogy ezen különböző oldalról jött felszóllalások az általunk megpendített eszmének kedvezők s hogy azok is, kik a piaczutcza befásitását s a gabonapiacznak onnan eltávolitását még most nem óhajtják, azok is leginkább abból indulnak ki, hogy eddig még rendezett külön terménypiaczunk nincs s hogy mielőtt a befásitás kezdetét veszi s a gabonavásár a piaczutczáról kiszorittatik, egy megfelelő uj terménypiaczról szükséges gondoskodni.

A mi tervezetünk ezen aggodalmakat is eloszlatja s az ezen részről eredt nehézségeket is elenyészteti.

Midőn inditványunkat ugy az érdekelt köröknek, mint általában városunk mindazon tisztelt polgárainak, kik a közügyekért a szellemi s anyagi előhaladásáért érdeklődnek, egész tisztelettel a legbehatóbban ajánlani bátorkodunk, teszszük ezt azon meggyőződésben, miszerint szives figyelmünket nem kerüli el, hogy a haladó kor s a változott viszonyok culturalis commercialis tekintetben folytonos haladást igényelnek, hogy városunk, mely anyagi tekintetben oly kitünő állást foglal el s melynek lakosai minden szép és jó iránt oly fogékonyak, nem maradhat el s nem fog elmaradni más városok mögött, midőn a meglevő kedvező viszonyok felhasználásáról s azok czélszerü fejlesztéséről van szó, vagy mikor annak szüksége forog fen, hogy a tapasztalt hiányokon minden érdekeket egyiránt kielégitő módon segitve legyen.

Többen.

— *Vidéki hirek.* **A károlyváros-fiumei** vonalon a személy forgalom ismét megnyittatott. **Árviz** veszély fenyegeti Kalocsát, a dynamitrobbantások és jégfürészelések mit sem érnek. **Keszthely** mellett a hó egy ismeretlen utast eltemetett; hulláját a napokban találták meg. **Szegeden** egy csalót fogtak el, ki hamis fuvarlevelekkel közel 300 forintnyi csalást követett el. **Somogy-megye** egy telepitvényében — irják a „N. H."-nak — tanitóul egy kicsapott erdőpásztort fogadtak fel. **Ó-Gyalán** (Komárommegyében) a napokban véres verekedés volt a honvédhuszárok és községi lakosok közt, mely alkalommal az utóbbiak közül egy kevéssé, kettő pedig sulyosan megsebesittetett.

ORSZÁGGYŰLÉS.

— A képviselőház ülése febr. 16-án. —

(Folytatás.)

Simonyi Ernő beszédjének, (melyet mai számunkban egész terjedelmében közlünk) elmondása után következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Tekintve, hogy a legnagyobb tisztelet, melyben más törvényhozások elhunyt legjelesebb államférfiakat részesitettek: a közköltségen való eltemettetésben és a sirnak illő emlékkel való ellátásában áll.

Tekintve, hogy a politikai pályán müködő férfiak alkotásainak valódi próbaköve azok maradandóságában és véleménykülönbség nélküli elfogadásában és helyeslésében rejlik.

Tekintve, hogy Deák Ferencz politikai alkotásának legnevezetesebbike: az 1867-diki egyezmény iránt annyira ellentétesek a vélemények, — hogy mig a nemzet egy része azt jónak, hasznosnak és fenntartandónak véli, addig a nemzet másik része épen ezen kiegyezésnek és az azzal karöltve kifejlődött kormányzati rendszernek tulajdonitván az ország sanyaru helyzetét, azt eltörlendőnek tartja.

Tekintve, hogy az államférfiak müveinek elfogulatlan megitélésére, csak a történelem itélőszéke van hivatva:

Mondja ki a ház határozatileg, hogy elhunyt tagja Deák Ferencznek fényes polgári erényei méltánylásául a gyászszertartás rendezésére kiküldött országos bizottság jelentésének elfogadása által ad kifejezést — érdemeinek megitélését az egyedül illetékes biróra, az utókorra bizza.

Szólott még Tisza Kálmán nagyon élesen, de röviden, és Várady Gábor, ki a képzőmüvészetet különböző ágazataiból vett tropusokkal kivánta, mint Deák politikájának volt ellenfele, szavazatát indokolni, mire a javaslat elfogadtatott.

Ezután folytattatván az adókezelési törvényjavaslat tárgyalása, annak 5, 6 és 7-ik §§-ai változatlanul elfogadtattak, mire az ülés véget ért.

UJDONSÁGOK.

— **Lapunk mai számából,** Simonyi Ernő országgyülési képviselő nagyfontosságu beszédének közlése miatt, állandó rovataink nagy részét mellőzni voltunk kénytelenek; miért is kérjük t. olvasóink szives elnézését.

* **Lapunk** mai száma szerkesztőségünkben 5 kron kapható.

* **A helybeli kereskedő ifjak** által saját önképző körük javára rendezett s tegnap a szinház termében lefolyt tánczvigalom, minden tekintetben megfelelt a kivánalmaknak és a várakozásnak. E tánczvigalom siker tekintetében felülmulta az eddig tartott összes tánczvigalmakat. Sajnáljuk, hogy épen ma nincs terünk a bál egyes részleteiről tudositást irni, legyen elég annyit mondanunk, hogy Debreczen város közönségének szine java képviselve volt itt; ott láttuk ismét azon tündéreket, mindmegannyi csillagait az éjnek, kikről már mult alkalommal tettünk emlitést. Az ember tekintete bár hová esett, mindenütt gyönyörrel találkozott, s jól esett lelkünknek azon tudat, hogy mind e szépség, mind e báj városunkból került, a vidék nagyon gyér számban volt képviselve. A rendezőség müködése különösen dicséretet érdemel; a teremmé átalakitott szinház sokkal diszesebb volt ma, mint bármikor ily alkalommal ezelőtt; a terem szegleteiben élő virágok csoportjai ragadták meg a szemlélőt; elől egy alkalmazott szökökut vékony vizsugarakat lövelt, s emelte az ünnepélyességnek fényét. stb. stb. A tánc reggeli 7 óráig tartott.

* **Az „Evangyeliumi** Prot. Lap," melyet főiskolánk kitünő képzettségü tanára nt. Balogh Ferencz élénk és változatos tartalommal szerkeszt, legutóbbi számában „Emlékeztetés" czim alatt Tabajdi Lajos b.-böszörményi ref. lelkész egy levelet s annak kapcsában egy okmányt tesz közé, melynek alapján 21 iskolatárs és jóbarát, kiket névszerint megnevez, fogadást tettek 10 évvel ezelőtt, hogy a f. évi debreczeni Sz.-Györgynapi vásárvasárnapjának délelőttjén, april 23-án 11 órakor a ref. főiskola seniori hivatalában megjelenendenek. Ehez képest felhivja az illető fogadásttevőket, kik közül tudomása szerint 4 azóta elhunyt, fent emlitett helyen és időben, a megjelenésre.

* **Ma délután** két órakor temették el Hajdu Mihályt, Debreczen egyik tekintélyes polgárát s városi bizottsági tagot rokonai, ismerősei s nagyszámu tisztelő részvéte mellett. Az elhunyt hült tetemei n.-csapó-utczai lakásáról kisértettek előbb a nagytemplomba, hol Révész Imre tartott felette megható gyászbeszédet, onnan pedig az örök nyugalom helyére a hatvan-utczai temetőbe. Béke poraira!

* **A h.-pályii** polgári casinó alaptőkéje javára a b.-ujfalusi zenekar közremüködése mellett e hó 20-án zártkörü polgári tánczestélyt rendez, melyre a meghivók már szétküldettek. — Ez már a második bál, melyet a h.-pályii casinó ez idényben rendez, s ugy tudjuk, hogy — mint az előbbin, — ugy a mostaniban is szép számmal lesz a debreczeni fiatalság képviselve. — Az érdekesnek igérkező bál lefolyásáról olvasóinkat tudósitani fogjuk.

* **Öngyilkosság**. Kálmán István kismester-utczai lakos ma reggel virradóra az udvarán levő kutból halva huzatott ki. Felöltönye a kut mellett találtatott, miből azt következtethetni, hogy életének véget vetendő, önkényt ugrott a kutba. Kálmán I. becsületes, jószivü ember volt, s vagyoni állapota is meglehetősen rendben volt. Mint mondják, öngyilkosságának oka részint több izben észlelt beteges kedélyállapota, részint azon hir feletti elbusulása volt, hogy nagyobbik fiát, a zászló alá behivatván, ezredével a határszélre rendelték.

* **B.-Ujvároson** Bálint János lakatos mesterember 9 hét óta eltünt; kerestették azóta, de sehol nem találták, mig végre a mult héten a Semsey erdejében levő kutban az erdőfelügyelő találta meg. Hullája, midőn a kutból kihuzatott, annyira el volt rothadva, mint mondják, hogy a legkisebb érintésre szakadozott.

* **Az „Apolló"** czimü zenefolyóirat ötödik köte legujabban megjelent második számának tartalma: 1) A kandallónál Wachtel Aureltól. 2) Album lap, Beliczay Gyulától. 3) Bécsi dalok, polka mazurka Nagy Bélától. 4) Hymnus Bartay Edétől. 5) Jaj beszomoruan szól a furulyám, népoal ének és zongorára átirtai Zimai László. 6) Két szólamu Canon Junász Alodártól. 7) Kedvelt népdalok I. Huzzad csak, huzzad csak, II. Buza virág, konkoly csiga ház, ének és zongorára idősb Ábrányi Kornéltól. — A boritékon: A zene történelme Kapi Gyulától. Vegyes. Zenemüjegyzék. Előfizetési ár egész évre 6 frt., félévre 3 frt. A jelen szám 1 ftért külön is megszerezhető. Az előfizetés vidéken legczélszerüebben a postahivataloknál postautalványozás utján eszközölhető. — Budán, az „Apolló" kiadóhivatalában iskola-utcza 681. sz. a. Minden eddig megjelent szám és kötet leszállitott áron folyton kapható.

* **Lapunk** mai számához „Debreczen sz. kir. város külső részén közuti vaspályával öszszekötendő uj heti vásártér tervezete" van mellékelve.

DEBRECZENI SZINHÁZ.

Holnap, vasárnap február 20-kán

utólszor adatik:

UTAZÁS A FÖLD KÖRÜL

80 nap alatt.

— **Bécsi tőzsde** febr. 19. (Távirati tudósitás.) Ezüst 103.15; cs. arany 5.38; — Napoleonarany 9.15 $1/2$.

Felelős szerkesztő:
TISZAI DÁNIEL.

Kiadó tulajdonos: a debreczeni függetlenségi párt.

Debreczen, nyomatott a részvény társ. könyvnyomdájában. 1876.

Mai számunkhoz „Debreczen sz. k. város közuti vaspályával összekötendő uj heti vásártér tervezete" van mellékelve.